

Det kongelige utdannings- og
forskningsdepartement
PB 8119 Dep
0032 OSLO

Oslo, 23.09.04
Deres ref: 200402804
Vår ref: SO-04/6885 OSV

Samordna opptak

Besøksadresse:
Lilletorget 1
Kun etter avtale
Adresse:
Samordna opptak
Postboks 1133, Blindern
0317 Oslo
Telefon: +47 22 84 18 00
Faks: +47 22 84 18 01
E-post: postmottak@so.uio.no
www.samordnaopptak.no

Høring - endringer i forskrift om opptakskrav om opptakskrav til grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler §8 Spesielle opptakskrav

Det vises til høringsbrev fra UFD datert 23.06.04.

Styret i Samordna opptak behandlet saken i styremøte 21.09.04 og vedtok vedlagte uttalelse.

Vi har tidligere fått tillatelse til å behandle saken på ordinært styremøte som var fastsatt til denne datoen.

Med vennlig hilsen

(sign.)
Kurt Petersen
styreleder

for *Tune Flovold*
Olaf Svorstøl
sekretær

Høringsbrev fra Samordna opptaks styre om endring i forskrift om opptakskrav om opptakskrav til grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler

Innledning

Samordna opptak vil i denne høringsuttalelsen fokusere på forslagenes generelle betydning for det totale opptaksregelverket, samt på forslagenes tekniske sider.

I Ot.prop. nr. 79 Om lov om universiteter og høyskoler, side 31, står det :
Departementet vil i lys av ny felles lov gjennomgå gjeldende felles regelverk for opptak, og vil i den sammenheng vurdere muligheter for ytterligere forenkling av regelverket.

Samordna opptak støtter synspunktet om at opptaksregelverket bør forenkles. Slik forenkling vil gjøre regelverket lettere tilgjengelig og enklere å forstå for søkere og saksbehandlere, og vil gjøre opptak til grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler sikrere og mer effektivt.

Vi ser imidlertid at forslagene i høringen utelukkende gjelder innføring av nye regелеlementer og nye spesielle opptakskrav. Dette er en ytterligere komplisering av regelverket, og således i strid med den generelle målsettingen sitert over.

Vi vil i det følgende kommentere de enkelte forslagene hver for seg:

Spesielle opptakskrav til allmennlærerutdanning

Departementet foreslår her å innføre ett eller flere av følgende nye regелеlementer som spesielle opptakskrav:

- Krav til skolepoengsum
- Krav til karakterer i enkeltfag

I dagens regelverk omfatter spesielle opptakskrav krav til en bestemt fag- eller kursportefølje fra videregående opplæring eller krav om beståtte opptaksprøver. Utvidelse av regelverket til å omfatte nye elementer vil i seg selv bidra til å øke regelverkets omfang og kompleksitet. Det vil også åpne for at ytterligere utdanninger eller læresteder vil søke om å få bruke disse regелеlementene, noe som igjen vil forsterke utviklingen mot et mer komplisert og vanskelig oversiktlig regelverk.

Regelementene i det eksisterende regelverket om spesielle opptakskrav er etter måten enkle å forstå. Normalt kan søker og saksbehandler enkelt vurdere om et gitt fag er bestått eller ikke, eller om et gitt kurs er fullført og bestått. Søker vil lett kunne kontrollere om saksbehandler har gjort rett eller feil.

De foreslåtte regelementene er imidlertid vanskeligere å forstå og kontrollere. Skolepoengsummen er en sum av ulike poenggrupper, med hvert sitt bakenforliggende regelverk. Karakterpoengsummen alene er en aritmetisk middelværdi av fagkarakterer som igjen kan være den aritmetiske middelværdien av to eller flere karakterer – noen ganger ført på samme fagkode, andre ganger på ulike fagkoder.

Karakterer i norsk (i noen grad også i matematikk) vil også være en aritmetisk middel, der det vil være nødvendig med egne regler for ulike varianter slik som samisk/norsk, finsk/norsk og tegnspråk/norsk, samt for karakterer i nordisk språk for søkere fra andre nordiske land og karakterer på ulike språktester for søkere fra land utenfor Norden. Også karakterkrav i matematikk grunnkurs vil måtte suppleres med egne regler for vurdering av matematikk tatt på høyere nivå.

Rettsikkerheten for søkerne vil bli mindre når de selv får vanskeligere for å avgjøre om de er blitt korrekt saksbehandlet, og prioriteringen av studieønsker på en søknad vil ha et usikkert grunnlag når søkeren selv har vanskelig for å vurdere hvilke studier han/hun er kvalifisert til.

Målsettingen med forslagene til departementet er å bedre kvaliteten på søkere som blir tatt opp til allmennlærerutdanning. Dette vil også kunne oppnås uten å endre opptaksregelverket, men ved at man i stedet styrer antallet studieplasser nasjonalt. Færre studieplasser vil føre til høyere poenggrenser for opptak, og høyere poenggrenser vil føre til at skolepoengsum, norskkarakter og matematikkarakter for opptatte studenter vil bli høyere enn det er i dag.

Det vurderes nå å åpne for forsøk med fritak for vurdering i sidemål skriftlig i videregående opplæring. Normalt har elever i videregående opplæring svakere karakterer i sidemål enn i hovedmål. Dersom elever med fritak i vurdering i sidemål skriftlig også skal kunne regnes som kvalifiserte for opptak til allmennlærerutdanningen, vil de få en konkurransefordel. De vil oftere klare karakterkravet i norsk. Innføring av karakterkrav i norsk for opptak til allmennlærerutdanningen vil derfor på sikt kunne føre til at potensielle søkere velger bort sidemålet for å øke sjansen for opptak.

Opptaksteknisk kan alle foreslåtte varianter løses.

Forslag om endring i spesielle opptakskrav til arkitekt- og industridesignutdanning ved Arkitekthøgskolen i Oslo

Vi har ingen spesielle kommentarer knyttet til dette punktet.

Forslag om spesielle opptakskrav til bachelorutdanning i kulturprosjektledelse ved Høgskolen i Lillehammer.

Det går ikke klart frem av høringsbrevet om opptaksprøven utelukkende skal ha betydning for kvalifisering av søkere, eller om den også skal være del av eller være hele rangeringsgrunnlaget for søkere til studiet. Generelt mener vi at dette bør gå tydelig frem når regelendringer av denne typen sendes på høring.

Vi har ellers ingen spesielle kommentarer knyttet til dette studiet, men vi vil peke på at en økende mengde studier med opptaksprøver som omfatter personlig fremmøte, vil komplisere søknadsprosessen for søkerne i det samordnede opptaket.

Opptaksprøver innebærer en del ressursinnsats fra søkerne, og vil ofte være enklere å stille opp på for søkere med kort reisevei. Ofte må opptaksprøver gjennomføres på et tidspunkt der søker ennå ikke vet om de fyller øvrige opptakskrav for studiet, dvs de gjennomføres før sensuren har falt i videregående opplæring. Samtidig vet søker ennå ikke om han/hun eventuelt vil få tilbud på høyere prioritert studium som ikke har krav om opptaksprøve. Og endelig vil det oppstå situasjoner der opptaksprøver for ulike studier faller på samme dato, slik at søker i praksis ikke kan gjennomføre begge.

Generelt vil derfor Samordna opptak advare mot en utvikling som går i retning av et økende antall studier med opptaksprøver. Når det gjelder den spesielle opptaksprøven som foreslås her, har vi imidlertid ingen faglige forutsetninger til å vurdere behovet eller nytten.

Iverksettelsestidspunkt

Iverksettelsestidspunkt for regelendringer bør settes slik at søkerne har mulighet til å innrette seg. Dette bør ikke bare gjelde ved innføring av nye fagkrav, men også ved innføring av karakterkrav. Elever i videregående opplæring vil normalt prioritere de ulike fagene forskjellig, og prioriteringen vil blant annet være avhengig av hvilke opptakskrav som gjelder for de utdanningene de ønsker å søke seg inn på. Lave

karakterer kan riktig nok forbedres senere, men da mister man samtidig muligheten til å konkurrere i primærvitnemålsvoten for de studiene det gjelder.

Dersom regelverket for opptak til allmennlærerutdanningen skal kreve en bestemt karakter i matematikk grunnkurs, så må kommende søkere ha kjennskap til dette *før* de begynner på faget, slik at de kan bruke nødvendige ressurser på å oppfylle kravet.

Tilsvarende vurderinger kan gjøres for karakterkrav i norsk og skolepoengsum, men her vil søkerne i noen grad ha mulighet krav til å oppnå god karakter eller skolepoengsum i løpet av VKI og VKII gjennom øket arbeidsinnsats.

Vår vurdering er at dersom karakterkrav i matematikk for opptak til allmennlærerutdanningen gjøres kjent allerede høsten 2004, så vil kravene kunne tre i kraft ved opptak til studieåret 2007/08. Det samme gjelder evt. nye fagkrav ved opptak til sivilarkitektutdanningen ved AHO. Fagkrav på VKI-nivå må gjøres kjent den høsten elevene tar grunnkurset, slik at de har nødvendig informasjon når de skal velge studieretningsfag for det kommende skoleåret.

Innføring av opptaksprøve er ikke like kritisk, men bør like fullt gjøres kjent senest høsten 2004 dersom reglene skal tre i kraft fra og med opptak til studieåret 2005/06. Ut fra kjennskap til årets poenggrenser vil potensielle søkere med gode karakterer kunne innrette seg etter årets regelverk ut fra tillit til at departementet ikke vil endre regelverket på kort varsel.